

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

ІН Інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

СИЛАБУС

виробничої психодіагностичної практики

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

освітня-програма Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми навчання

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри психології

Протокол № 1 від серпня 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Виробнича психодіагностична практика
Викладач	Щербак Т. І. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Профайл викладача	https://psy.sspu.edu.ua/index.php/kafedra/sklad-kafedri/31-shcherbak
Контактний тел.	+380509292684
E-mail:	Shcherbak.tetiana1325@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Очна. Кафедра психології. Вівторок 11:00-12:20 Дистанційно: Zoom

Анотація до практики

Виробнича психодіагностична практика – це організована підсистема системи професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти та важливий аспект формування майбутнього психолога як професіонала та особистості.

В основі психодіагностичної виробничої практики лежить системний підхід до формування навичок професійної діяльності студентів, що включає поєднання теоретичних знань і практичних умінь. Відтак найголовнішим критерієм ефективності проходження виробничої практики є здатність студентів вирішувати професійні проблеми. Практика побудована за принципом поступового поглиблення знань та умінь професійної діяльності психолога відповідно до теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами.

Проходження виробничої психодіагностичної практики вимагає актуалізації міждисциплінарних знань із дисциплін: «Психодіагностика», «Математичні та експериментальні методи в психології», «Практикум з загальної психології», «Соціальна психологія з практикумом», «Методика роботи практичного психолога» та знань, умінь, навичок набутих в процесі «Навчальної психологічної практики».

Мета і завдання дисципліни

Метою психодіагностичної виробничої практики є удосконалення професійних вмінь та навичок з психодіагностики на основі апробації їх на практиці та ознайомлення з практичною діяльністю психолога.

Освітньо-професійною програмою визначені наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що

передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК3.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- **ЗК5.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК6.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- **ЗК7.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК8.** Навички міжособистісної взаємодії.
- **ЗК9.** Здатність працювати в команді.
- **ЗК10.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- **ЗК11.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- **СК1.** Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- **СК3.** Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- **СК4.** Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- **СК5.** Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- **СК6.** Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- **СК7.** Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- **СК8.** Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
- **СК9.** Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.
- **СК10.** Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- **СК11.** Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Формат виробничої психодіагностичної практики

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
практика	180

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Нормативна/вибіркова
2020	4	7	6/180	-	Залік	обов'язкова

Результати навчання

Програмні результати за ОП

Освітньо-професійною програмою визначені наступні загальні програмні результати навчання (ПРН), для формування яких використовується виробнича психодіагностична практика:

- **ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
- **ПР1.** Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- **ПР3.** Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- **ПР4.** Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- **ПР5.** Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- **ПР6.** Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- **ПР7.** Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- **ПР8.** Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.
- **ПР9.** Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

- **ПР10.** Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- **ПР11.** Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
- **ПР12.** Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
- **ПР13.** Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- **ПР14.** Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- **ПР15.** Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- **ПР16.** Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- **ПР17.** Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Результати навчання

- **РН1.** Визначати та описувати психологічні проблеми на основі результатів психодіагностичного дослідження; визначати шляхи їх вирішення.
- **РН2.** Здійснювати самостійний пошук та аналіз необхідної інформації з психодіагностики із використанням сучасних джерел та баз даних.
- **РН3.** Проявляти дослідницьку самостійність, апробувати знання на практиці і на основі цього робити обґрунтовані висновки.
- **РН4.** Обирати адекватні, надійні методи емпіричного дослідження й використовувати їх з метою визначення проблем клієнта.
- **РН5.** Планувати, організовувати та проводити дослідження психічних явищ відповідно до професійних вимог, що висуваються до фахівця психодіагноста.
- **РН6.** Професійно, з наукових позицій інтерпретувати результати індивідуального та групового психодіагностичного дослідження, визначати їх достовірність, формулювати аргументовані висновки, оформлювати психологічне заключення.
- **РН7.** Оформлювати згідно сучасних вимог отримані результати психодіагностичного дослідження у вигляді наукових звітів (психодіагностичного заключення), презентувати та обстоювати їх.

- **РН8.** Самостійно обирати, застосовувати психодіагностичний інструментарій, аргументувати власні сформульовані висновки та рекомендації.
- **РН9.** Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу проблеми та її психодіагностичного дослідження; презентувати отримані результати з врахуванням соціокультурних особливостей замовника.
- **РН10.** Складати план та проводити індивідуальні консультації ситуативного характеру згідно запиту клієнта.
- **РН11.** Розробляти програми заходів з психологічної просвіти й профорієнтації, виходячи з запиту клієнта або на основі результатів психодіагностичного дослідження, та реалізовувати їх.
- **РН12.** Співпрацювати з психологом, вчителями, вихователями та іншими студентами-практикантами; встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами; враховувати психологічні та соціокультурні особливості співрозмовника для створення умов ефективного спілкування.
- **РН13.** Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості і вміння узгоджено працювати з групою як самостійно, так і під керівництвом психолога.
- **РН14.** Готовність до професійного самовдосконалення та неперервного професійного зростання для досягнення особистісного та професійного розвитку.
- **РН15.** Дотримуватися соціально-етичних норм професійної етики фахівців із психодіагностики та загально етичних принципів психодіагностичного обстеження.
- **РН16.** Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичними принципам і стандартам психодіагноста.

Зміст виробничої психодіагностичної практики

Зміст виробничої психодіагностичної практики визначається у відповідності з планом діагностичної діяльності психолога закладу та специфіки бази практики.

- Ознайомлення зі специфікою бази практики, нормативними документами, робочим місцем, основними напрямками, змістом та регламентом роботи, документацією та звітністю, особливостями контингенту клієнтів;
- Складання індивідуального плану роботи на період практики, ведення щоденника;
- Діагностика: психодіагностичне дослідження особистості; міжособистісних стосунків; особливостей адаптації особистості; професійного самовизначення особистості (див. дод. 3 Орієнтовний перелік психодіагностичних методик);

- Консультативна діяльність: індивідуальна консультація ситуативного характеру за результатами психодіагностичного обстеження;
- Психологічна просвіта: підвищення психологічної культури та захист психічного здоров'я особистості.
- Профорієнтація: підготовка особистості до вибору професії, формування професійної самовизначеності.

Політика виробничої психодіагностичної практики

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка]. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман.

Академічна доброчесність

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Система оцінювання та вимоги

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90 – 100	Зміст та оформлення звіту відповідають стандартам. Студент опрацював всі розділи програми практики. Матеріали практики подані у встановлений термін; звітна документація представлена у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком студента; кількісний та якісний аналіз результатів досліджень виконаний у повному обсязі без суттєвих помилок і недоліків. Відгук керівника про результати проходження практики студентом позитивний. Практикант вільно володіє змістом роботи, яка проводилася на практиці та здобутками психологічної науки у цій царині. Практикант надає повні та точні відповіді на проблемні питання щодо програми практики і виконаної роботи.
В 82 - 89	Наявні несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення звіту з практики. Студент опрацював всі розділи програми практики. Матеріали практики відповідають усім формальним та змістовним вимогам до

	<p>їх написання, зокрема: матеріали практики подані у встановлений термін, у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком студента, кількісний та якісний аналіз результатів досліджень виконаний у повному обсязі, але наявні незначні помилки та недоліки, що пов'язані з обчисленнями результатів та їхньою інтерпретацією. Не значні помилки зустрічаються в програмі заходів з психологічної просвіти й профорієнтації. У звіті з практики відмічені окремі неточності й логічні помилки. Студент дотримується етичних норм психодіагноста, готовий до професійного самовдосконалення та успішно працює з клієнтами в групі й самостійно. Відгук керівника практики про результати проходження практики студентом позитивний. У відповідях з виконання програми практики студент припускається окремих неточностей, хоча загалом має потрібні знання.</p>
<p>С 74 - 81</p>	<p>Завдання практики виконано правильно, але не повно. У звітній документації наявні окремі неточності. Студент проявляє дослідницьку самостійність, апробує знання на практиці, але робить не зовсім обґрунтовані висновки. Практикант обирає адекватні, надійні методи емпіричного дослідження; планує та організовує психодіагностичну роботу, але припускає незначні помилки. Наявні певні труднощі в презентації отриманих результатів з врахуванням соціокультурних особливостей замовника; плануванні та проведенні індивідуальних консультацій ситуативного характеру. Наявні помилки в програмі заходів з психологічної просвіти й профорієнтації на основі результатів психодіагностичного дослідження. Студент налагодив співпрацю з психологом, та дотримується норм професійної етики. Відгук керівника про результати проходження практики студентом в цілому позитивний. На запитання щодо змісту практики студент дає не зовсім точні відповіді.</p>
<p>Д 64 - 73</p>	<p>Не дотримано вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики. Переважна більшість питань програми практики у звіті висвітлена, однак мають місце окремі неточності й логічні помилки. Матеріали практики відповідають встановленим формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані у повному обсязі, але пізніше встановленого терміну; матеріали практики є оригінальним авторським доробком студента, матеріали</p>

	<p>практики представлені в неповному обсязі, наявні помилки, які студент за допомогою керівника практики спроможний виявити, але не завжди може виправити. Студент не дотримувався всіх вимог до оформлення матеріалів практики; кількісний та якісний аналіз результатів досліджень виконаний у повному обсязі, проте наявні помилки та недоліки, що суттєво позначаються на їхній інтерпретації. Відгук керівника про результати проходження практики студентом в цілому позитивний. При відповідях на запитання щодо опанування програми практики студент відчувається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має потрібних знань у повному обсязі.</p>
<p>Е 60 - 63</p>	<p>Не дотримано вимог щодо змісту та оформлення завдань практики. Звітна документація оформлена з істотними помилками або не в повному обсязі. Завдання виконано у повному обсязі, проте наявні суттєві помилки та недоліки. Студент не вміє узагальнювати результати дослідження та надавати необхідну психологічну консультацію за її результатами. Практикант не прагне до професійного самовдосконалення. Відгук керівника про результати проходження практики студентом в цілому позитивний, однак з негативними зауваженнями. Відповіді щодо змісту практики не завжди правильні, формальні та поверхові. При відповідях на запитання щодо опанування програми практики студент відчувається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має потрібних знань.</p>
<p>FX 35-59</p>	<p>Таку оцінку виставляють студентів, якщо у звіті спостерігається неповне викладення матеріалу, повна невідповідність змісту роботи вимогам програми практики або робота запозичена, підготовлена не самостійно чи містить недостовірну інформацію. Студент допустив помилки при здійсненні кількісного та якісного аналізу результатів досліджень, що суттєво вплинуло на їхню інтерпретацію. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу проблеми та її психодіагностичного дослідження. Практикант розробив на основі результатів психодіагностичного дослідження програми заходів з психологічної просвіти й профорієнтації з істотними помилками.</p> <p>Відгук керівника практики стосовно ставлення до практики і трудової дисципліни студента негативний. На запитання студент не може дати задовільних відповідей, припускається грубих помилок або характер відповідей</p>

	дає підставу стверджувати, що особа, яка захищає звіт про практику, неправильно зрозуміла її зміст.
F 1 - 34	Повна невідповідність змісту роботи вимогам або робота запозичена, підготовлена не самостійно. Завдання практики не виконано. Студент виявляв низький рівень професійної мотивації під час проходження практики. У студента відсутні вміння провадити психодіагностичну роботу, скласти план та проводити індивідуальні консультації ситуативного характеру згідно запиту клієнта, розробляти програми заходів з психологічної просвіти й профорієнтації. Студент не дотримувався соціально-етичних норм професійної етики. Відсутня готовність презентувати отримані результати психодіагностичного дослідження. Відгук керівника практики носить негативний характер. Документація оформлена неякісно і подана несвоєчасно. На запитання щодо змісту практики студент не може дати задовільних відповідей, припускається грубих помилок або характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа неправильно розуміє зміст матеріалу. Виробнича психодіагностична практика потребує повторного проходження.

Розподіл балів

Залік I семестр

Розподіл балів

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Складання індивідуального плану та ведення щоденника практики	10
2.	Діагностична робота: - психодіагностичне дослідження особистості; - психодіагностичне дослідження міжособистісних стосунків; - психодіагностичне дослідження особливостей адаптації особистості; - психодіагностичне дослідження професійного самовизначення особистості.	40
3.	Консультативна робота: - індивідуальна консультація ситуативного характеру на основі психодіагностичного обстеження.	10
4.	Просвітницька та профорієнтаційна робота: - проведення заходу психолого-просвітницького характеру;	20

	- проведення заходу спрямованого на формування професійної самовизначеності.	
5.	Підготовка та оформлення звітної документації (протоколи та/або аналітичні довідки; план індивідуальної консультації; конспекти заходів; звіт про виконання програми практики).	10
6.	Захист звіту на підсумковій конференції	10
7.	Загальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Згідно з «Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 р. при оцінюванні результатів навчання з дисципліни можливе перерахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах тощо), що за тематикою, обсягом і змістом відповідають виробничій психодіагностичній практиці (в обсязі 20 балів).

Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А. С. Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Поточний контроль здійснюється під час відвідування баз практики і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання завдань

практики, рівень володіння знаннями та вміннями, необхідними для реалізації поставлених завдань. З боку керівника практики поточний контроль може здійснюватися під час консультацій студентів у дні, що встановлені кафедрою психології. Поточний контроль здійснюють керівники практики (постійно), а також завідувач кафедри та відповідальний за організацію діагностичної практики (періодично). Для поточного контролю використовуються форми: обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних практичних завдань; самооцінювання-рефлексія; письмовий звіт.

Завданням підсумкового контролю є перевірка результатів проходження студентами виробничої психодіагностичної практики з фаху, систематизація і узагальнення набутих знань, вмінь і навичок. Відбувається у вигляді презентації результатів виробничої психодіагностичної практики на звітній конференції.

Семестровий контроль – залік.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні

1. Важинський, С. Е., Щербак, Т. І. (2016). *Методика та організація наукових досліджень* : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка.
2. Дуткевич, Т. В., Савицька, О. В. (2010). *Практична психологія : вступ до спеціальності*.
3. *Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби*. (2018). За заг. ред. В.Г.Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи.
4. Лемак, М. В., Петрище, В. Ю. (2011). *Психологу для роботи. Діагностичні методика: збірник тестів* / Уклад.: Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші.
5. Тарасова, Т. Б. (2013). *Психологічна освіта : навчальний посібник*. Суми : Університетська книга.

Додаткові

6. Вертель, А. В., Данильченко, Н. О. (2010). *Психодіагностика: практикум*. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка.
7. Мельничук, О. Б. (2013). *Психологічна діагностика* [Текст] : навч. посіб. для студ. подв. спец. із спец. "Практич. психологія". К. : Каравела.
8. Москальова, А. С., Москальов, М. В. (2014). *Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: Навч. посіб.*
9. *Психодіагностика особистості підлітка* : Навчальний посібник із психологічної практики для студентів педагогічних і психологічних спеціальностей. (2008). За ред. О.Д. Кравченко, В.Ф. Моргуна. Полтава.